

De geschiedenis van het Accordeon

De Cheng

De ontstaansgeschiedenis van het accordeon gaat terug naar China, ongeveer 3000 jaar voor Christus. De Cheng was een kalebas met van oorsprong een houten mondstuk en 12 tot 24 bamboepijpen van verschillende lengte. Achter het mondstuk zat een zwevende tong, waar de lucht langs geblazen werd. Dit noemt men een doorslaande tong (een tong die in zijn lengte beide kanten op kan

Cheng gevonden in een winkel in Chinatown Toronto

bewegen, in tegenstelling tot bijvoorbeeld een riet van een saxofoon die tegen het mondstuk aan beweegt). De Cheng wordt ook nu nog bespeeld. Omdat het accordeon ook gebruikt maakt van doorslaande tongen (net als de mondharmonica) wordt de Cheng gezien als de eerste voorloper van het accordeon.

1100-1800

Een andere voorloper van het accordeon is het Portatief. Dit is een klein draagbaar orgel met pijpen, een klavier of drukknoppen, en een balg. Het klavier of de drukknoppen werden met de rechterhand bespeeld en de balg met de linkerhand. Dit komt overeen met het bespelen van een accordeon. Belangrijk verschil is dat het Portatief gebruik maakte van pijpen in plaats van tongen. Het Portatief is ontworpen in de 12e eeuw, en werd bespeeld in West-Europa.

Afgeleid van het Portatief is het Positief. Dit instrument werkt op dezelfde manier en is groter dan het Portatief. Het Positief werd vooral gebruikt als kamerorgel. In de 15e en 16e eeuw komt een nieuw orgelachtig instrument op, het Regaal. Het Regaal bestaat uit een toetsenbord, pijpen en twee balgen. Deze balgen werkten afwisselend en werden niet door de muzikant maar door een ander persoon bediend. Het Regaal werd nog tot in de 18e eeuw als begeleidingsinstrument gebruikt.

Buschmann

Tot aan het begin van de 19e eeuw waren de (doorslaande) tongen van muziekinstrumenten van riet. De Duitsers Buschmann maakten in 1816 een klavierinstrument met voetbalg en

tongen van riet, later in 1821 de Mondaeoline (voorloper van mondharmonica) en in 1822 de Handaeoline. Deze instrumenten maakten gebruik van metalen tongen, in plaats van rieten tongen. De Handaeoline maakte gebruik van een grotere balg met meerdere vouwen, en dubbele stemtongen, voor zuigende en blazende lucht. Deze waren verbonden met een knoppenklavier. De diatonische Handaeoline kan worden gezien als de eerste duidelijk herkenbare voorloper van de moderne Accordeon.

Damian

Eén van de mensen die de Handaeoline van Buschmann verder probeerde te ontwikkelen is Cyrillus Damian uit Wenen. In 1829 kwam hij met een Accordion, waarop hij patent aanvroeg. Deze Accordion had ook knoppen aan de linkerkant waarmee eenvoudige akkoorden gespeeld konden worden. De Accordion van Damian was wel nog steeds diatonisch (in plaats van chromatisch). De Handaeoline van Buschmann bleef zich ook ontwikkelen.

Naar chromatisch en pianotoetsen

In 1850 kwam de Weense musicus F. Walter met de eerste chromatische accordeon. En deze accordeon was niet wisseltonig: wanneer een knop werd ingedrukt, maakte de accordeon hetzelfde geluid bij trekken en duwen van de balg. De eerste accordeons hadden nog aan de rechterkant knoppen. In 1852 ontwierp de Fransman Bouton een accordeon met pianoklavier.

De Italiaanse accordeonindustrie

Aanvankelijk werden accordeons alleen in Duitsland gemaakt. In 1857 begon de Duitser Matthias Hohner een industrie in mondharmonica's in Trossingen. Later werden hier ook accordeons gebouwd. Al rond 1860 werden er ook accordeons gemaakt in Italië, door een zekere Chiusaroli in Recanati. De tongen van zijn accordeons moesten uit Duitsland worden gehaald, wat tijd en geld kostte. Dit probleem werd opgelost toen hij ging samenwerken met

grootgrondbezitter Paoli Soprani. Soprani bezat een smederij, die werd gebruikt voor landbouwvoertuigen. Na veel experimenteren lukte het om in die smederij ook stemtongen te produceren. De productie in stemtongen bleef groeien. Toen Chiusaroli stierf waren er al meer accordeonbouwers in Italië. Paoli Soprani besloot samen te werken met ene Busilacchio uit Numana. Zij begonnen samen een accordeonfabriek in Castelfidardo, vlak bij Ancona.

Met mijn familie in de voormalige fabriek in Castelfidardo

Na drie jaar kocht Soprani Busilacchio uit. De vraag naar accordeons bleef groeien en de Italiaanse accordeonindustrie groeide mee. Vooral Castelfidardo werd een hele belangrijke plaats. Hier wordt een groot deel van de Italiaanse accordeons geproduceerd. De Italiaanse accordeonindustrie is uitgegroeid tot (één van) de grootste in de wereld. Bekende merken zijn Scandali en Pignini.